Poštnina plačana v gotovini

Cena Din 1·—

Slovenski dom

Štev. 295 | V Ljubljani, sreda 29. decembra 1937 | Leto II.

Nepričakovan konec vladne krize v Bukarešti:

Romunija je dobila novo, poldiktatorsko vlado

Bukarešta, 29. dec. o. Romunija je snoči dobila novo izvenzbornično vlado, kakor je bilo to treba pričakovati. Ob pol 7 zvečer je kralj sprejel prejšnjega predsednika vlade Tataresca, ki je odstopil.

Po odstopu vlade je Tataresco izjavil, da so bili razlogi, ki so privedli do odstopa njegove vlade naslednji:

»Čeprav ima vlada v senatu močno večino, nima v poslanski zbornici primerne liberalne večine. Ker zaradi tega vlada ne more računati z izvedbo svojega vladnega načrta, sem predložil kralju odstop svoje vlade. Državno upravo zapuščamo po štiriletnem delu, ki je bilo na vseh področjih državnega življenja plodno. Vsa ta štiri leta so bila za našo državo leta miru in napredka. Stvarna obnova države je močno napredovala. Zavezniški in prijateljski stiki s tujimi državami so viden uspeh našega dela. Navzlic temu pa volitve dne 20. decembra niso prinesle vladi takšno podporo, da bi mogla z njo srečno dokončati svoj obnovitveni načrt, za katerega je zahtevala zaupnico.«

Kralj Karol je zaupal sestavo nove vlade Oktavijanu Gogu, voditelju desničarske, skoraj fašistične narodno-krščanske stranke. Čeprav je ta stranka dobila pri volitvah samo nekaj nad 8% glasov. Goga naj bi sestavil koncentracijsko vlado nacionalističnega značaja iz čim več strank. Goga je kraljevo naročilo sprejel in sestavil vlado, ki je takoj odšla h kralju in prisegla.

Nova romunska vlada vsebuje naslednja bolj ali manj znana imena:

ministrski predsednik **Oktavijan Goga**,
vojni minister **Jon Antonescu**,
notranji minister **Carinescu**,
zunanji minister **Micescu**,
finančni minister **Savu**,
trgovinski minister **Dimitrij Simian**,
minister za delo **Jorge Cuza** (sin Aleks. Cuze)
minister za promet in javna dela **Patrca**,
zdravstveni minister **Drbanu**,
pravosodni minister **Radulescu-Meedinci**,
minister za vere in vseučilišča **Lupans**,
prosvetni minister **Petrovici**,
letalski in mornariški minister **Irinescu**,
minister za korporacije (kmetijstvo) **Jonescu**,
minister brez listnice Aleksander **Cuza**.

Značaj in naloge nove vlade

Kljub temu, da v novi romunski vladi ne sodelujejo zgolj člani narodno-krščanske stranke, je vendar nova vlada izrazito desničarsko nacionalistična, kakor so načela te stranke, ki svoje politične metode posnema docela po hitlerjevcih. Nova vlada ima značaj avtoritarne izvenzbornične vlade z diktatorskim poudarkom. Njeno delo bo prineslo nove smernice v romunsko notranje življenje, pomeni začetek protijudovske in protilevičarske politike. Nova vlada bo izvedla volitve, ki naj ji prineso zmago. Zlasti pa bo njeno delo naperjeno proti vsem poskusom ustanavljanja kake ljudske fronte, ki jo je hotel, po naročilu inozemskih sil, osnovati bivši zunanji minister Titulescu. Titulescu je takoj po odstopu Tatarescove vlade iz Romunije pobegnil.

Sinoči je Gogovo vlado sprejel kralj Karol in imel pri tem naslednji nagovor o njenih nalogah:

»Stopili ste na novo pot, katere smernica je nacionalizem. To geslo je lepo, toda ga je težko uresničiti. Gotovo boste imeli toliko modrosti in požrtvovalnosti, ki sta potrebni, da svojo nalogo brez obotavljanja izpolnite. Značaj vaše vlade je v geslu: Bog, kralj, narod! Nacionalizem se mora naslanjati na kmečko ljudstvo, ki tvori temelj države. Trije pojmi v visokem geslu so znamenja za slogo v bodoči vladi, in prepričan sem, da boste vsi znali izpolniti svojo visoko nalogo.«

Odmevi . . .

Berlin, 29. dec. o. Nemški listi označujejo nastop Gogove vlade v Romuniji kot najvažnejši politični dogodek na Balkanu in podčrtavajo načelno sorodnost med novo vlado in narodnim socializmom. Zelo pohvalno se izražajo o novem predsedniku Gogu.

Rim, 29. dec. o. V rimskih krogih novo romunsko vlado navdušeno pozdravljajo in označujejo njen nastop kot znamenje, da se Romunija razvija v smeri do avtoritarne in fašistične ureditve države. Ta razvoj bo pospešil sklenitev gospodarske in obrambne zveze med Italijo in Romunijo.

Anglija pretrga zveze z valencijsko Španijo

London, 29 dec. AA. Havas: **Po sodbi lista »Daily Telegraph« se bo angleški poslanik pri valencijski vladi sir Harry Chilton, ki se sedaj mudi v Hendayu, v kratkem odpeljal na dopust, nato se pa ne bo več vrnil na svoje mesto. List pravi, da je Chilton dosegel starostna leta, razen tega je pa imenovanje sira Roberta Hudsona za britanskega agenta pri salamanški vladi vzelo precej pomena poslaniškemu mestu v Hendayu.**

Toulouse, 29. dec. o Tukajšnja trgovska zbornica je na včerajšnji seji sklenila poslati trgovinskemu ministrstvu v Pariz spomenico, v kateri zahteva, naj Francija takoj začne redne trgovske zveze z nacionalistično Španijo, ker to zahtevajo gospodarske koristi zlasti južnega in obmejnega predela Francije.

Nacionalistični predor pri Teruelu

Bilbao, 29. nec. AA. DNB: Poročilo republikanskega poveljstva priznava, da se je braniteljem Teruela posrečilo prebiti v neposredni bližini mesta rdečo črto. Zaradi teh posrečenih napadov nacionalističnih čet republičani niso mogli nadaljevati svojih operacij.

Zaragoza, 29. dec. AA. Havasov dopisnik poroča: Včeraj so vodili v bojih nacionalistični oddelki. Posrečilo se jim je zavzeti na desnem krilu vrhove, ki obvladujejo mesto. Vladne čete so zaman pošiljale v ogenj svoje rezerve. Včeraj pod večer so na vseh važnejših vrhovih v neposredni bližini Teruela zavihrale nacionalistične zastave. Pritisk nacionalistov se zadnje čase čedalje bolj čuti in vojaški strokovnjaki mislijo, da bodo branilci Teruela prav v kratkem rešeni. Po zanesljivih poročilih so imeli republikanci strahovite izgube in jim je doslej padlo 20.000 mož. Več brigad je popolnoma uničenih. Nacionalistom izdatno pomaga tudi letalstvo, ki je uspešno bombardiralo cele oddelke republikanskih tovornih avtomobilov. Nacionalistična letala so uspešno obstreljevala tudi ojačenja, ki so prihajala v Teruel, dokler ni bila razdrta cesta, ki je vezala republikance z ozadjem.

St. Jean de Luz, 29. decembra. AA. (Havas.) Nacionalisti objavljajo, da bodo nacionalistične čete kmalu prišle do Teruela in tako podprle posadko, ki se v mestu še drži Republikanske čete še napadajo in sicer s 160 tanki in številnimi oklopnimi avtomobili. Bitka je trajala sinoči vso noč posebno v južnih in južnovzhodnih delih mesta. Ob 17 je teruelski radio objavil, da se posadka še trdovratno brani.

Rdeča poročila

Barcelona, 29. decembra. AA. (Havas.) Vojno ministrstvo objavlja, da je odpor nacionalistov, ki so se zabarikadirali v semenišču in v poslopju civilnega guvernerja zmeraj šibkejši. Na okoliški fronti ni sovražnik ničesar podvzel. Ugotovljeno je samo to, da so nacionalisti dobili okrepitve.

Po poročilih s fronte so republikanski oddelki popravili svoje postojanke v Terruellu. Včeraj so zavzeli poslopje kazine in gledališče v neposredni bližini poslopja španske narodne banke. Dosegli so tudi samostan sv. Terezije. Poslopji španske narodne banke in civilnega guvernerja sta v plamenih. Republikanske čete so zaplenile mnogo vojnega materiala, med drugim 17 topov, 30 strojnic ter mnogo pušk in streliva.

Stalinovi sužnji grade obmejne trdnjave

Moskva, 29. dec. o. Te dni so poslali čez 60.000 političnih kaznjencev, ki so bili zaprti po ječah in koncentracijskih taborih GPU v mejne pokrajine med sovjetskim Turkestanom in Kitajsko. Večina kaznjencev je že dospela v Almo Ato, prestolnico Kazakstana. Od tu jih bodo deloma z letali, deloma s karavanami poslali na mejo, kjer bodo morali graditi utrdbe v okrog 1000 km dolgem pasu. Drugi bodo morali v divjih puščavskih in gorskih obmejnih predelih zidati bencinska in petrolejska skladišča na oporiščih za sovjetsko letalstvo. Delo teh nesrečnežev je preračunano na dve leti, če bodo delali naglo in z vsemi silami, za kar bo pač poskrbela GPU.

Nove usmrtitve

Varšava, 29. dec. AA. DNB: Kurier Varšavski poroča iz Moskve, da so tam obsodili na smrt in ustrelili višjega svetnika sovjetskega poslanika v Varšavi Kociubinskega, ki je zadnje čase izvrševal funkcijo podpredsednika sveta ljudskih komisarjev v sovjetski Ukrajini. Obtožili so ga, da je sodeloval pri pripravah na atentat na Stalina.

Kam je izginil ameriški pisatelj

Moskva, 29. dec. o. Med številnimi zadnjimi usmrtitvami sovjetskih diplomatov in aretacijami častnikov ter višjih uradnikov, je v Moskvi vzbudilo ogromno pozornost dejstvo, da je pred božičem nenadno izginil ameriški pisatelj Donald Robinson Robinson, ki je bil v Ameriki znan po svojih simpatijah za levičarje, je prišel v Rusijo v začetku decembra. Z ženo, ki ga je spremljala, se nista hotela držati uradnih policijskih vodnikov in sta hotela videti boljševiške ustanove brez komande, kar je seveda prepovedano. Nekega jutra je Robinson odšel iz Grand Hotela v Moskvi in se ni več vrnil. Žena ga je začela iskati, toda na policiji so ji dejali, da je zbolel in da so ga prepeljali v »neko« bolnišnico. Žena je bila teden dni brez vesti o možu. Čez teden je izginila tudi ona. Ameriški časnikarji, kar jih je v Moskvi, so vzdignili hrup in dosegli, da je ameriški poslanik zahteval od sovjetskih oblasti pojasnila. Sovjetska vlada je odgovorila, da sta Robinson in žena — vohunila. Kaj je z njima, do zdaj ni znano kljub vsem prizadevanjem ameriške vlade. Ta dogodek je vzbudil ogromno pozornost v Združenih državah, saj priča, kako se godi v Sovjetiji tistim, ki se samostojno zanimajo za boljševiške ustanove.

Sleherna vrnitev kolonij Nemčiji bi bila brez učinka za svetovni mir in bi pomenila nevarnost za francosko kolonijalno posest. Tega mnenja je francoski odbor za Afriko.

General Matsui, vrhovni poveljnik japonskih čet napoveduje

Premor v bojih med Kitajci in Japonci

Šanghaj, 29. dec. o. Vrhovni poveljnik japonskih čet v Šanghaju in nankingškem okrožju general Matsui, je dal časnikarjem sledečo izjavo: Japonska ne more priznati kitajske nacionalistične vlade, če ta kani še v naprej voditi protijaponsko politiko. Nam ni sila, da bi vodili z vso naglico nadaljnje vojaške operacije, ko smo že zavzeli Nanking. Naše čete, ki se bore že več ko štiri mesece, potrebujejo počitka. Dajemo Kitajcem časa za razmišljanje. Toda ako bodo še vedno vztrajali v svojem sovraštvu proti Japonski, bomo prisiljeni, da zopet začnemo z boji. Japonske čete bodo potem prodirale proti Hankovu in Čunkingu, kjer je sedaj nacionalna kitajska vlada, ki je zbežala iz Nankinga.

Japonsko poveljstvo je zjutraj uradno potrdilo, da je bila zavzeta prestolnica pokrajine Šantung, mesto Bantung. Pred odhodom so kitajske čete zažgale precejšen del mesta, posebno pa poslopji japonskega in nemškega konzulata. Japonske vojne oblasti bodo izrekle več smrtnih kazni tudi proti številnim tujcem, ki so imeli nalogo vohuniti, širiti strupene klice in tako ovirati napredovanje japonskih čet.

Tiencin, 28. dec. AA. Havas: Po poročilu iz Cinanfuja je poročevalec japonskega lista Asahi-Sida Kenco našel smrt danes dopoldne zaradi eksplozije bombe, ko je prisostvoval prihodu japonskih čet v Činfu. Po poročilu z druge strani so pa japonske predneje straže, ki so v nedeljo zvečer zasedle Činanfu, začele prodirati proti Čingtavu na obeh straneh tamošnje železniške proge.

Šanghaj, 29. dec. AA. Stefani: **Po poročilu iz Nankinga bodo kitajske čete počakale Japonce na svetem gorovju Tajsana, in sicer na črti, ki vodi iz Tiencina v Pukeu.**

Nova irska ustava stopi v veljavo danes, kakor je naš list že poročal. Po tej ustavi se bo Irska uradno imenovala »Eire«, namesto dosedanjega »Irish free State«. Po vsej državi bodo danes velike slovesnosti.

Pred novimi boji v Palestini

Jeruzalem, 29. decembra. Zo zadnjih poročilih so včeraj prepeljali več oddelkov v Tiberijo in Safed, da nastopijo proti Arabcem. Program vojaške akcije je preračunan na pet dni. Zdi se pa, da ti vojaški oddelki ne bodo več trčili ob upornike, ker jih je nekaj zbežalo v Sirijo, drugi so pa uničili svoje orožje in se preoblekli v civiliste.

Po izpovedbah beguncev iz severnih krajev, ki prihajajo v čedalje večjem številu v Akon, so teroristi razdejali vasi Arabiam in Axaniah. Boji proti teroristom se nadaljujejo. V pokrajini okrog Tulkarema so letala razpršila dve oboroženi tolpi teroristov.

Pariz brez luči, brez prometa, brez pošte

Pariz, 29. decembra. o. Sinoči so strokovne organizacije nameščencev v mestnih podjetjih sklenile začeti splošno stavko v protest proti vladnemu ravnanju do delavstva, ki je zasedlo tovarne in trgovine, v katerih so se začele stavke pred božičem. Stavka se je začela danes zjutraj.

Po sedanjih podatkih je stavka zajela vse delavce in nameščence pariške mestne občine, sedaj pa so se jim pridružili še nameščenci po **bolnišnicah, v podzemni železnici, pri plinskem podjetju, v električni centrali** itd Popolnoma se ni ustavilo delo samo v bolnišnicah. Strokovna zveza poštnih in radijskih uslužbencev pa je protestirala proti tej stavki in zahteva od svojih članov, da naj delajo naprej.

Vremensko poročilo

Rateče-Planica: — 15, jasno, mirno, pršič, 100 cm snega.
Kranjska gora: — 12, jasno, mirno, vetrovno, barometer se dviga, pršič, 70 cm snega.
Pokljuka: — 9, jasno, 15 cm pršiča na 100 cm podlagi.
Bistrica-Bohinjsko jezero: — 10, 50 cm pršiča.
Vršič: Pršič, 130 cm snega.
Zelenica: — 15, jasno, 15 cm pršiča na 220 cm podlage.
Kofce: — 15, jasno, 15 cm pršiča na 120 cm podlage.
Mariborska koča: — 10, oblačno, severni veter, 20 cm pršiča na 40 cm podlage.
Pohorski dom: — 10, oblačno, sever, 20 cm pršiča na 40 cm podlage.
Ruška koča: — 10, pooblačeno, severni veter, 20 cm pršiča na 40 cm podlage.
Sv. Trije Kralji: — 8, mirno, 30 cm pršiča na 60 cm podlage.
Seniorjev dom: — 15, severni veter, visoka megla, 65 cm pršiča na 70 cm podlage.
Koča na Peci: — 7, oblačno, vetrovno, sreni, 220 cm snega.

Vesti 29. decembra

Poljski zunanji minister Beck je včeraj prišel v Gdansk na povabilo poljskega komisarja. Kakšen je namen tega njegovega obiska, ne povedo.

Posadka na 30 ladjah, ki so zasidrane v francoskem pristanišču Rouenu, je začela stavkati.

Veliko skladišče gramofonskih plošč je začelo goreti včeraj v Londonu. V plamenih je našel smrt skladiščnik. Gasilci so po celonočnem delu požar ustavili.

Tudi časnikarji v Italiji ne bodo odslej več plačevali davka od svojih dohodkov. To jim je za novo leto dosegel zunanji minister grof Ciano.

V Gdansku so razpustili katoliško narodno-socialistično organizacijo, ki je bila ustanovljena zato, da bi privabljala katoličane v hitlerjansko gibanje. Razpust utemeljujejo s tem, da ni taka organizacija več potrebna.

Močan potres je divjal pred dvema dnevoma v Srednji Ameriki in povzročil precej škode, zlasti v državicah Honduras in Guatemala.

Podnačelnik francoskega admiralskega štaba Darnal je priredil kosilo na čast poveljniku našega vojnega brodovja admiralu Poliču.

Propagandne oddaje v angleškem radiu, namenjene deželam ob Sredozemskem morju, se bodo začele 3. januarja.

Angleži so prepovedali vsem tujcem, tudi mornarjem, vstop v utrjeno mesto Singapur ob malajski ožini. Tej trdnjavi, ki so jo zgradili v zadnjih letih, pravijo Vzhodni Gibraltar. Odredbe o tujcih naj preprečijo vohunjenje na korist Japoncem, ki jim je ta trdnjava trn v peti.

V spomin na obletnico bojev pred Madridom bo mestna uprava dala vsakemu prebivalcu nekaj sladkorja.

V Washingtonu so pokopali pokojnega ameriškega zunanjega ministra Franka Kelloga. Njegovo krsto so položili ob Wilsonovo.

Voznine na avtobusih in na podzemskih železni v Parizu bodo od 1. januarja zvišali za 9%. V celoti bodo voznine zdaj skoraj za 100% višje kakor so bile pred blagoslovljeno vlado ljudske fronte.

300 kg utihotapljenega opija so odkrile avstr. carinske oblasti med vrečami pšenice na dunajski postaji. To je največja množina tega mamila, kar ga je bilo kdaj utihotapljenega hkratu v Avstrijo.

Hud cerkven spor je izbruhnil med abesinsko koptsko Cerkvijo in med koptskim patrijarhom v Egiptu. Zaradi tega, ker se je abesinska Cerkev osamosvojila in izbrala za patrijarha Avuna Kirila, ki ga je priznala tudi italijanska vlada.

O sovjetskih izzivanjih na poljski meji piše varšavsko časopisje, da jih Poljska ne bo mogla več dolgo gledati in da bo odgovorila nanje tako, kakor zaslužijo.

Ruski emigranti so dobili novega prestolonaslednika, ker se je hči sedanjega pretendenta na carski prestol, velikega kneza Kirila, zaročila s princem Ludvikom Ferdinandom, drugim sinom bivšega nemškega prestolonaslednika. Njena mati je bila sestrična pokojnega angleškega kralja Jurija. Princ Ferdinand je v službi pri nemški letalski družbi Lufthansa. Pred leti je pa prakticiral v Ameriki pri Fordu.

Angleška križarka »Orion«, ki ima 7000 ton, se je blizu severnoameriške obale zaletela v velik holandski parnik.

Bivši abesinski cesar je poslal v Oslo protestno brzojavko proti temu, da namerava Holandska, ki je z Dansko, Švedsko in Norveško podpisala poseben sporazum in je v svojih odločitvah vezana na ostale države, priznati italijansko oblast v Abesiniji.

30.000 delavcev bodo po novem letu odpustile ameriške avtomobilske tovarne General Motors v Detroitu. Ostali delavci bodo delali samo tri dni v tednu.

Nov spor je izbruhnil med Argentino in Uruguajem, ker je oddelek uruguajskih mornarjev zasedel majhen otok v mejni reki Uruguaju.

Oton Habsburški je izjavil, da ne bo nikdar sprejel španske kraljeve krone, kakor so to pisali nekateri evropski listi po njegovem obisku v nacionalistični Španiji. Poleg tega mu te krone tudi nihče ne ponuja.

Posebne puške in strojnice za obrambo proti tankom bo dobila angleška pehota.

Bojna ladja španske rdeče vlade »Mendez Muñez« je blizu obale naletela na mino in se potopila. Bila je ena izmed redkih valencijskih bojnih ladij, ki so bile sposobne za plovbo.

Novo trgovinsko pogodbo sta podpisali Bolgarija in Avstrija včeraj v Sofiji. Začela bo veljati 1. januarja.

Potopljeno ameriško bojno ladjo »Panay« pred Nankingom bodo skušali dvigniti na površje in so s pripravljalnimi deli že začeli.

20 ponarejevalcev denarja je prijela italijanska policija v Genovi. Družba je ponarejala dolarje, angleške funte in pa tuje vrednotnice.

Dva vagona brzega vlaka sta zgorela na progi med Tokijem in Kijušijem. Poštni vagon je namreč vozil veliko pošiljatev otroških igrač iz celuloida. Igrače so se vnele in povzročile ogenj, pri katerem je našlo smrt 7 ljudi, 34 pa je bilo hudo opečenih.

Odposlanstvo poljskih legijonarjev se je vrnilo iz Italije in poročalo o navdušenem sprejemu, ki so ga bili deležni v Italiji.

Za novega poveljnika angleškega brodovja v kitajskih vodah so imenovali admirala Percya Nobleja.

Večja skupina ameriških prostovoljcev, med njimi 10 majorjev, ki so se udeležili svetovne vojne in 90 pilotov, je prišla na Kitajsko in se bo bojevala med vladnimi oddelki.

Do neredov je prišlo v Fordovih avtomobilskih tovarnah, kjer je skupina stavkujočih delavcev onemogočila delo drugim.

Nove zanimivosti o pogrebnem zavodu

Ljubljana, 29. decembra.

Nad deset ur trajajoči proces o nerednostih pri Mestnem pogrebnem zavodu pod režimom starih gospodov je razgalil še marsikatero zanimivost in tudi senzacijo, kako so vodili na trgovskih temeljih zasnovani Mestni pogrebni zavod. Očitno je, da so se za ta proces zanimali v prvi vrsti magistratni krogi. Zato je bila dvorana nabito polna odličnih gospodov. V klopeh pa so sedele skupine, kar dobro organizirane, ki so zlasti »drukale« za prvo obtoženko. Opazovalcu je prišlo na misel, da je bilo prav tako, kakor pri kaki nogometni tekmi, ko »drukači« skušajo s svojimi klici in opazkami pomagati svojim favoritom.

Ni to zadnji proces o nerednostih stare mestne uprave! Afera pogrebnega zavoda se bo menda enkrat ponovila. V kratkem, sredi januarja in proti koncu januarja se bosta vršila še dva procesa. K včerajšnjemu poročilu naj pristavimo, da je obrambo obtoženca Petra Aleša prevzel odvetnik dr. Leskovec namesto odv. dr. Gaberška.

Proti obtožnici, ki je bila sestavljena koncem septembra, je vložila obtoženka Pevčeva ugovor na apelacijsko sodišče v Ljubljani, ki pa ga je kot neutemeljenega zavrnilo.

Po naročilu šefa delala

Kot prva je bila zaslišana obtoženka Nela Pevčeva, ki se je trdovratno in vztrajno branila nad dve uri, da bi odvrgla od sebe vsako krivdo.

Predsednik: »Se čutite krivo?«

Obtoženka sprva tiho: »Ne!«

Njene prve besede so se izgubile v dvorani. Pozneje pa se je ojunačila in začela sodnikom jasno in odločno navajati vse okolnosti in zanimivosti, kako se je vodilo notranje poslovanje zavoda. Imela je veliko dela. V ročni blagajni je bilo vsega 20.000 din. Vodila je 7 kontov. Prizna, da je nakaznice dostikrat sprva napisala s svinčnikom, pozneje s črnilom. Vpisala je res v nakaznice večje število mož. Denar ni porabila za sebe, kupovala je s presežki male pisarniške potrebščine, male izdatke za košnjo in zdravila za bolne konje.

Predsednik: »Koliko ste na leto s tem imeli presežkov? Koliko denarja se je na ta način spravilo v blagajno?«

Obtoženka: »Preveč zaračunano je bilo samo toliko, kakor se spominjam, kar smo porabili za pisarniške in druge potrebščine. Bilo je okoli 1500 do 2000 din letno. Naš obrat ni mnogo koštal. Denar se je ves porabil za obrat,« je odvrnila obtoženka. Vse je delala samo po naročilu ravnatelja in se je opravičevala:

Ravnatelj mi je tako naročil. Sem ženska in se nisem mogla upirati, drugače bi bila ob službo. Ravnatelj je imel za seboj župana in upravni odbor. Za pisarniške potrebščine sem porabila mesečno 60 do 90 din.«

V nadaljniem zaslišavanju je navedla, da je zavod imel tudi poseben čekovni račun. To je bilo novo! V preiskavi ni tega povedala. Poudarila je še enkrat:

»Taka je bila naša ekonomija! Delala sem, kot mi je bilo naročeno.«

Zakaj je vse prevzela nase?

Obtoženka je dalje navajala, da so prvotno manipulirali tudi z boni, ki so včasih v blagajni ležali leta in leta. Tako bon za potnika Valento 400 din. Boni za potovanje ravnatelja v Rogaško Slatino k predsedniku upravnega odbora Turku. Pozneje so začeli manipulirati z nakaznicami, ker je to bilo primernejše kot boni.

Predsednik: »Kdo je prišel na to idejo?«

Obtoženka nekoliko v zadregi: »Vsi smo jo ven spravili?« — Nato je popravila: »Ravnatelj! Nisem imela jaz nobenega namena zavod ali kateregakoli oškodovati in si nisem prilastila niti pare.«

Predsednik je vprašal nato obtoženko, zakaj da je vse prevzela na sebe, je Pevčeva odvrnila:

»Ravnatelj si je zlomil nogo. (Že pred odkritjem afere.) Ker nisem hotela, da bi ga nosili na sodišče v nosilnici, sem vzela celo stvar na se.« Obtoženka je dalje poudarjala, da je morala dostikrat v blagajno založiti iz svojega, ker je bil primanjkljaj. Bila je zelo zaposlena in se je včasih pomotila.

Hiša - Avto - Parcela

Kakor smo že včeraj omenili, je obtožnica Pevčevi očitala hišo in avto.

Državni tožilec: »Pojasnite, kaj je s hišo in avtom?«

»Nikdar nisem imela hiše. Ta je od mojega svaka Bucona.«

»Kaj je z avtom?« jo je vprašal predsednik.

»Avto sem morala imeti,« je živahno pristavila obtoženka in nadaljevala: »Bila sem na nogah hudo bolna. Nisem mogla peš iti v pisarno. Zato sem kupila avto...«

»Koliko ste dali zanj?«

»Dala sem zanj 8000 din. Kupila sem ga leta 1932. Avto je stal na dvorišču pogrebnega zavoda. Ko sem postala boljša, sem ga leta 1933 prodala.«

Drž. tožilec: »Kaj je s parcelo?«

Obtoženka: »Kupila sem parcelo leta 1930, še prej, ko sem prišla k pogrebnemu zavodu. Dala sem zanjo 29.000 din.«

Zažiganje nakaznic

Obtoženka je nadalje omenila, da je šla v promet vsak dan po 1 blagajniška nakaznica. Pojasnila je dalje očitek obtožnice, da bi nekoč sežigala nakaznice v uradu, kar je baje videl uslužbenec Mohor. Obtoženka je omenila v svoje opravičilo, da je bila naprošena od članov policijsko-sanitarne komisije dr. Rusa in dr. Rupnika, da je za oba od strank inkasirala po 100 din kot pristojbino za ogled trupla, ki je bilo prepeljano iz Ljubljane na deželo. Vodila je o inkasu teh taks poseben, privaten seznam. Tako je prišlo, da je nekoč te sezname sežgala.

Druga dva obtoženca

Zaslišanje obtoženke Pevčeve, ki je bilo mestoma zelo napeto, je trajalo skoraj 2 uri. Vztrajala je in se ni čutila duševno utrujeno. Zaslišanje drugih dveh obtožencev Petra Aleša in Ivana Avblja je bilo kratko. Oba sta zanikala vsako krivdo. Navajala sta v svojo razbremenitev nekatere okolnosti, kako je bilo poslovanje v pogrebnem zavodu. Alešu je bilo pač nekaj znano o nakaznicah. Avbelj pa o nedovolienih manipulacijah sploh ni nič vedel.

Revija in nastop prič

Mag. inšpektor Ciril Tavčar je bil še na dopoldanski obravnavi zaslišan kot priča. Bil je do odkritja afere zaposlen pri MPZ. Kratko je očrtal poslovanje zavoda pod ravnateljem Šapljo. Ta je res Pevčevi dal naročilo, da sme vpisovati v blagajniške nakaznice večje število mož in straž v kritje izdatkov za male pisarniške potrebščine. Ko se je nekaj izvedelo glede govoric, ji je ravnatelj to prepovedal. Zgodilo se je, da se je moralo novo moštvo naknadno naročiti. Ravnatelj Šaplja je mnogo potoval. Dobival je za polne stroške iz ročne blagajne.

Predsednik priči: »Dve fingirani nakaznici (Koser in Novak) ste podpisali?«

Priča: »Konec meseca sem podpisal nakaznici v zaupanju, da sta pristni.«

Zastarel sistem pri zavodu

Ob 13 prekinjena obravnava se je ob 16 nadaljevala z zaslišanjem raznih prič. K obravnavi je bilo vabljenih 10 prič.

Mag. nadsvetnik dr. Riko Fux je označil poslovanje pok. ravnatelja.

Predsednik: »Ali se ne bi dalo vse glede izdatkov narediti na legalen način?«

Priča: »Lahko! Način poslovanja pri MPZ je bil birokratiziran, kar je oviralo hitro in trgovsko poslovanje zavoda. Kot direktor bi moral imeti pok. Šaplja večjo vsoto na dispozicijo. Cel poslovni sistem je zastarel. Skozi leta in leta se stvar vleče. Pred vojno je bil zavod majhen, po vojni se je močno razširil in še vedno veljajo za poslovanje stari statuti.

Pomanjkljivo poslovanje

Mag. komisar dr. Ivo Frelih, ki je bil predsednik revizijske komisije in ki je na obravnavi zastopal občino kot zasebno udeleženko, je kot priča pojasnjeval v vseh najmanjših podrobnostih, kako je komisija poslovala. Mnogi izdatki bi se lahko redno krili iz proračuna. Neki neznanec je za Pevčevo pri blagajni založil 10.000 din. Občina se je vknjižila na njeno parcelo za 30.000 din. Pozneje je obtoženka prostovoljno prinesla še 15 tisoč 550 din.

Branilec dr. Muc: »Ali ni bila prisiljena? Ali ji ni nekdo dejal: Plačaj ali pa v arest?«

Priča: »Ne vem. Evidence o bolnikih, zaposlitvi uslužbencev ni bilo.«

Priča Pavla Bojko, nameščenka pri I. Bonač: »Račun za različne pisarniške potrebščine je mesečno znašal 100 do 200 din. Vse je obtoženka sproti plačala.«

Priča Langus, mag. inšpektor, je kot član revizijske komisije obširno pojasnjeval delo komisije in način, kako so ugotavljali večje število mož v nakaznicah. Kolikor ve, ni bilo nikdar letne revizije zavoda.

Zaslišani so bili nato blagajnik Andrej Pristrou, uradnik Berglez, Fran Justin, Viktor Mohor, Alojzij Jančič, Šimnovec in Knez, tapetnik zavoda, ki je pripomnil: »Nobene nagrade nisem dobil. Še tistega ne, kar sem pošteno zaslužil. Ko sem ravnatelja opozoril, mi je dejal: »Marš ven! Tebi ne gepira!«

Vesela večerja

Sledilo je nato dolgotrajno čitanje raznih zapiskov in spisov. Nekatere izjave so bile prav zanimive. Tako je zapisano, da je mestna občina pod dr. Pucem uvedla zaupno akcijo za monopoliziranje pogrebov. Nekemu obrtnemu strokovnjaku iz Belgrada je bila prirejena večerja. V kritje izdatkov je morala biti napisana nakaznica Mozetič 760 din, ko so dozdevnega mrtvaka pripeljali iz Zagreba v Ljubljano. Krili so se še na drug način izdatki za intervencije.

Nova senzacija

Državni tožilec je nato predlagal nove dodatne dokaze. V svojih predlogih je prinesel na dan še druge večje senzacije. Omenjamo le, da so si gospodje pri MPZ za sebe kot nekaki člani pol. san. komisije zaračunavali posebne takse v višini od 100 do 800 din, za kar ni bilo zakonite podlage. Nekemu Francozu so zaračunali celo 1400 dinarjev pogrebne takse. Uradniki so si sami mesečno priboljševali 20% plačo in je bilo od 14. X. 1932 na ta način izplačanih 214.619 din.

Pevčeva obsojena

Ob 23.15 je senatni predsednik objavil sodbo, **da je Nela Pevčeva zakrivila le prestopek ponarejanja lažnih listin po § 214-3 k. z. in je bila zato obsojena na 2000 din denarne kajni ali 34 dni zapora. Ima plačati razmerno stroške kazenskega postopanja in povprečnino 500 din.** — Druga dva obtoženca sta bila oproščena. Sodišče se je postavilo na stališče, da je MPZ privatno trgovsko podjetje občine in da je bila Pevčeva tam privatna uradnica.

Državni tožilec, kakor tudi branilec dr. Muc za Pevčevo, sta prijavila proti sodbi revizijo in priziv.

Ne pričaj po krivem!

Šest krivoprisežnikov pred sodnikom

Že meseca avgusta se je zagovarjalo pred okrožnim sodiščem v Celju 10 krivoprisežnikov iz šmarskega okraja. Zločini krivih priseg so rodili sovraštvo med sorodniki, ki so se tožarili za borih 600 din in 47-krat prisegli po krivem, samo da bi drug drugemu škodovali.

Včeraj ob 8. se je pričela razprava proti 23-letnemu posestnikovemu sinu Volovšku Rudolfu iz Brezja pri Šmarju, ki je 28. julija na okrajnem sodišču v Šmarju kot priča 26-letnega delavca Arbeiterja Alojza iz Zg. Tinskega pri Zibiki po krivem prisegel. Arbeiter Alojz je namreč meseca julija naklepoma zavedel Volovška, da je letos v noči od 11. na 12. maja ukradel iz suknjiča Mrzeku Francu listnico s 750 din. Na okrajnem sodišču v Šmarju je bil Arbeiter oproščen vsake krivde in kazni, ker je z lažnim pričevanjem prevaril sodnijo. Volovšek je bil kot vojak v Bitolju na tamkajšnjem okrožnem sodišču zaslišan in je priznal, da je na razpravi v Šmarju po krivem prisegel. Prav tako je Arbeiter Alojz na okrajnem sodišču v Celju priznal, da je ukradel Mrzeku 750 din in tudi, da je nagovoril Volovška Rudolfa h krivemu pričevanju, in sicer zaradi tega, da bi na ta način utemeljil pred sodiščem svoj zagovor.

Arbeiter je bil obsojen **na 10 mesecev strogega zapora in na dve leti izgube častnih državljanskih pravic. Obsojenec pa je zahrepenel po svobodi in je zaprosil sodišče, da ga izpuste za dva dni domov. Sodišče je goreči želji ugodilo. Arbeiter pa se do sedaj še ni javil in oblasti ga še vedno iščejo.** Volovšek je danes priznal, da je po krivem pričal, da ga je pa k temu zapeljal Arbeiter. Sodišče ga je zato milo **obsodilo na 4 mesece strogega zapora in na dve leti izgube častnih državljanskih pravic.**

Ob 9. je bila razprava proti 51-letnemu posestniku Kovaču Antonu, 34-letnemu posestniku Cerovšku Mihaelu, 44-letnemu najemniku Povaleju, vsi trije iz Bodreža pri Šmarju, ter 35-letni posestnici Žibret Ceciliji in 39-letni delavki Kovač Neži iz Planinske vasi. Že 14. decembra so se zagovarjali pred celjskim sodiščem. Razprava, ki je trajala 7 ur, pa je bila zaradi zaslišavanja novih prič preložena do danes. Vsi obtoženci so obtoženi krivga pričevanja. Glavni obtoženec današnje razprave je bil Kovač Anton, ki je nagovarjal h krivem upričevanju Cerovška Mihaela, Tkavca in Povaleja Antona. Šlo je samo za borih 600 din. Že na zadnji razpravi 14. decembra je bilo jasno, da obstoja družba oseb, ki nastopajo za Kovača Antona in v njegovih pravdah prisegajo zanj po krivem. 15. sept. pa se je Žibret Mihael v spremstvu Jazbeca Alojza prijavil državnemu tožilstvu, češ da je bil v pravdi po krivici obsojen, ker nikoli ni niti zaprosil niti dobil od Kovača 600 din in da so priče Cerovšek Mihael, Tkavc Anton, Povalej Anton in Kovač Neža po nasnovi njegovega svaka po krivem prisegle. Obdolženi Povalej Anton, Cerovšek Mihael, Tkavc Anton, so spočetka krivdo zanikali, končno pa so priznali, da so v resnici pod prisego lažno pričali, da pa jih je zapeljal Kovač. Državni tožilec g. dr. Juhart je v ostrem govoru obsodil podlo družbo in zahteval za poklicne krivoprisežnike najstrožjo kazen. Po enournem posvetovanju je sodišče obsodilo **Kovača Antona na 3 leta robije, 3000 din denarne kazni in na izgubo častnih državljanskih pravic za dobo 4 let, Tkavca Ivana na 1 leto in 2 meseca strogega zapora in 3 leta izgube častnih državljanskih pravic, Cerovška Mihaela na 1 leto in 2 meseca strogega zapora, Povaleja pa na 5 mesecev strogega zapora. Žibret Cecilija in Kovač Neža sta oproščeni. Sodišče je upoštevalo pri vseh skrb za družino.**

Vlak povozil mladega stražnika

Ljubljana, 29. decembra.

Mladi, komaj 6 mesecev nameščeni policijski stražnik Alojzij Krese, rojen 25. sept. 1914 v Hruševcu, občina Prečna, pol. okraj Novo mesto, je bil snoči na železniški progi Ljubljana—Zalog pri km 546.560 na straži, da bi pazil na dvorni vlak, ki je imel prihajati iz Ljubljane. Vršil je svojo službo.

Progovni obhodnik pa je snoči ob 22.30 javil iz čuvajnice št. 4 policijski upravi, da leži na označenem mestu moško truplo. Policijski dežurni uradnik, nadzornik g. Kette in zdravnik dr. Lužar sta takoj odhitela na kraj nesreče. Zdravnik je ugotovil, da je bil mrtvi zadet od vlaka v desno stran glave in da ima zlomljen vrat. Poleg njega so našli uro. Kakor je komisija ugotovila, je snoči ob 22.01 privozil iz Maribora vlak, kmalu zatem pa je vozil ekspresni vlak iz Ljubljane. Komisija je tudi ugotovila ponesrečencevo identiteto. Bil je to omenjeni pol. stražnik-pripravnik. Po končanih formalnostih ogleda je bilo odrejeno, da so truplo prepeljali v mrtvašnico pri Sv. Križu. Stražnik je najbrž stal tik levega tira. Pogledal je na uro. V tem trenutku ni opazil prihoda ekspresa, ki ga je sprednji del lokomotive zadel v glavo in vrgel z vso silo 9.50 m stran na nasip.

Tragično smrt mladega stražnika je zakrivila tudi gosta megla, ki je valovila snoči nad Ljubljano in okolico. Med stražniki-tovariši je nesreča vzbudila globoko žalovanje.

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 29. decembra. AA. Včeraj ob petih popoldne je predsednik ministrskega sveta in minister za zunanje zadeve dr. Stojadinović sprejel v svojem kabinetu v predsedništvu vlade odposlanstvo uglednih zastopnikov črnogorskih plemen. V odposlanstvu so bili med drugimi brigadir in pokrajinski upravitelj v pokoju Jovan Plamenac, brigadir in pokrajinski upravitelj v pokoju Peter Čuraškovič, okrajni načelnik v pokoju Dragovič, okrajni načelnik v pokoju Bogdan Martinovič, upokojeni perjanik Jovan Karadjič, upokojeni zastopnik pokrajinskega upravitelja Miloš Vučinič, plemenski stotnik v pokoju Peter Kovačevič in Joko Bukčevič.

Potreba po uravnavi Plitvice

Sv. Ana v Slov. goricah, 26. dec.

Na skrajnem koncu Slovenskih goric ob meji Apaške kotline izvira potok Plitvica, ki namaka večji del Apaškega polja in teče mimo vasi Drobtinci, Lešani, Plitvica in še nekaterih drugih. Struga Plitvice je zelo vijugasta, prav tako kot struga Penice. Takšne navadno ob vsakem večjem deževju kaj rade prestopijo svoje bregove, posledica tega pa je ogromna škoda, ki jo napravijo s tem, da preplavijo širna polja in travnike. Ob času večjega deževja posebno Plitvica dela tamkajšnjim kmetom veliko preglavic. Voda se ob takšnih razmerah navadno razlije tako na široko, da je ustavljen tudi ves promet med Apaško kotlino in Slovenskimi goricami. Banovinska cesta, ki vodi tod, je bila že neštetokrat pod vodo. Ob deževnih letinah, takšnih kot je bila prav letos, je v območju Plitvice uničen velik del pridelka. Dosti je bilo že primerov, da je kmet, ki je upal edino še na svoj pridelek, prišel po jesenskem dežju prav ob vse in se je moral nujno obrniti na sosede za pomoč. Ti pa tudi večkrat niti zase ne pridelajo.

Vsi prebivalci, ki imajo svoja, stalno ogrožena posestva ob Plitvici, so prepričani, da se je mogoče izogniti posledicam vsakoletnih povodnji edino na ta način, če pride do regulacije tega potoka. S to regulacijo pa se je šele sedanja občinska uprava v Apačah začela resneje baviti. Ta teden se bo sestala tu tudi že komisija, ki bo proučila tozadevne načrte. Tamkajšnji kmetje z velikim upanjem in zadovoljstvom gledajo na ta načrt in pričakujejo, da bi kaj kmalu rodil tudi kaj uspeha.

KINO UNION Telefon 22-21

Danes zadnjikrat! **Boj za dečka** (Streit um den Knaben Jo)

Sijajna igra dveh dečkov, ki se redko kedaj vidi na platnu!

Predstave: ob **16., 19·15.** in **21·15. uri.**

Celjske novice

c **Danes ob pol 8. zvečer** v Orlovskem domu skupni sestanek Fantovskega odseka. Na sporedu sta dve zanimivi predavanji. Pridite točno!

c **Po razpisu ministrstva financ** je obdavčeno tudi klanje živine pri obrtnikih, trgovcih, uradnikih in drugih zasebnih osebah glede na to, če bodo te meso zaklane živali prodale ali pa uporabile v lastnem gospodinjstvu, deloma ali v celoti in ne glede na to, kje se kolje, v klavnici ali doma. Od skupnega davka so izvzeti le kmetovalci, če koljejo živali za lastno uporabo. Pozivajo se vsi nekmetovalci na območju mesta Celja, da prijavijo klanje živali že pred zakolom v upravi mestne klavnice, kjer plačajo skupni davek na zakol.

c **Uradni dan** Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani za Celje in celjsko okolico bo v torek 4. januarja od 8. do 12. dopoldne v posvetovalnici Združenja trgovcev za mesto Celje v Razlagovi ulici 8.

c **Podaljšanje kanalizacije do Nove vasi.** Mestna občina bo podaljšala kanalizacijo v Komenskega ulici do Nove vasi. Zato razpisuje nabavo 630 komadov betonskih cevi. Morebitna pojasnila je dobiti na mestnem poglavarstvu. Prošnje je treba vložiti vključno do 4. januarja do 11. dopoldne.

Razpis službe cestarja

Ljubljana, 29. decembra.

Na osnovi § 31 zakona o banski upravi razpisujem v območju okrajnega cestnega odbora Konjice službeno mesto banovinskega cestarja in sicer na banovinski cesti I. reda št. 16. odcep Stranice-Vitanje od km 0.00 do km 7.190.

Prosilci za to mesto morajo izpolniti pogoje iz čl. 2 uredbe o službenih razmerjih drž. cestarjev in njih prejemkih in ne smejo biti **mlajši od 23 in ne starejši od 30 let.** Lastnoročno pisane in z banovinskim kolkom za 10 din kolkovane prošnje, opremljene s pravilnimi in zadostno kolkovanimi prilogami (rojstni in krstni list, domovinski list, zadnje šolsko izpričevalo, dokazilo o odsluženju kadrovskega roka, zdravniško spričevalo, nravnostno spričevalo, potrdilo pristojnega oblastva, da niso bili obsojeni zaradi kaznjivih dejanj iz koristoljubja, morebitna dokazila o strokovni usposobljenosti, je vložiti najkasneje do **31. januarja 1938** pri okrajnem cestnem odboru v Konjicah.

Kraljevska banska uprava dravske banovine.

Hockey na ledu

V četrtek, 30. decembra ob 8 zvečer.

SK Ilirija je povabila v goste rumunskega prvaka TC Roman. To moštvo je na potovanju po Evropi in gre takoj iz Ljubljane v Celovec ter po drugih evropskih mestih — do nastopa na svetovnem prvenstvu v Londonu.

Ker je TC Roman nekak dvorski klub — v njem igra namreč princ Kantakuzen — zato ga vzdržuje dvor. Na razpolago ima umetno drsališče v Bukarešti in pa kanadskega trenerja, ki je član kanadskega moštva, svetovnega prvaka.

Iz tega sledi, da je TC Roman zelo močno moštvo in obeta biti borba zelo ostra ter zanimiva. Zato opozarjamo občinstvo, naj ne zamudi izredne prilike, da vidi dober hockey.

Tekma bo v četrtek, 30. dec. ob 8 zvečer.

Izpred obrtnega sodišča

Opeke ni pripravil na podstrešje

Vide in Ivan sta se dogovorila s stavbenikom, da bosta pri neki novi stavbi pokrila streho, za kar bi se naj porabilo prilično 1500 kosov opeke; stavbenik bi bil moral po pogodbi pripraviti opeko na podstrešje; predvideno je bilo, da bosta krovca izgotovila delo v enem dnevu ter dobila za delo skupno 120 din. Ko sta z delom pričela, je bilo na podstrešju pripravljenih samo 250 kosov opeke, s katero sta krovca v kratkem času pokrila del strehe; večkrat sta pozvala stavbenika, naj da znositi opeko na podstrešje, toda stavbenik se je izgovarjal, da nima delavcev na razpolago, da bi opeko donašali. Ker krovca ta dan nista mogla biti kje drugje zaposlena, sta bila seveda brez zaslužka, ker jima stavbenik ni hotel plačati pogojene mezde. Zato sta krovca tožila. Pri razpravi se je stavbenik izgovarjal z **višjo silo**, češ, da ni mogel dobiti delavcev za prenos opeke. Ko ga je sodnik vprašal, če to resno misli, ali se samo norčuje, je odvrnil, da res ni bilo delavcev. Sodnik ga je podučil, da naj bi se bil le nekoliko okrog sebe ozrl ali pa telefoniral na Borzo dela, pa bi se bil lahko prepričal, da v Ljubljani začetkom novembra kar mrgoli brezposelnih delavcev, ki bi bili sposobni in voljni nositi opeko, saj za to menda ni treba kake posebne strokovne izobrazbe na srednji tehnični šoli. Ker se višja sila ni mogla upoštevati, je bil stavbenik obsojen v plačilo utoževanega zneska, razen tega je pa moral plačati še vsakemu po 60 din, ker sta morala trikrat priti na sodišče in sta bila s tem seveda prikrajšana na zaslužku.

KINO SLOGA Telefon 27-30

Radi velikega zanimanja za film **Shirley Temple**

ČIN-ČIN Begunka iz Kine.

Predstave danes ob **15., 17., 19.** in **21.**

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Po stanju danes ob 7 zjutraj

Kraj	Barometer sko stanje	Temperatura v C° najmanjša	Temperatura v C° največja	Relativna vlaga v %	Oblačnost 0-10	Veter (smer, jakost)	Padavine m/m	Padavine vrsta
Ljubljana	769·9	-5·5	-2·6	86	10	SE_3	—	—
Maribor	771·9	-7·0	-3·0	90	10	N_2	2·0	sneg
Zagreb	773·[illegible]	-4·0	2·0	70	10	ENE_1	—	—
Belgrad	771·[illegible]	-3·0	0·0	70	10	ESE_5	—	—
Sarajevo	770·3	-7·0	2·0	95	10	N_3	—	—
Skoplje	768·6	-2·0	0·0	95	10	0	—	—
Split	761·1	0·0	4·0	40	10	NE_7	—	—
Kumbor	759·4	3·0	—	50	10	ENE_7	—	—
Rab	761·5	-3·0	—	35	7	N_6	—	—

Vremenska napoved: Spremenljiva oblačnost, zmerno mrzlo, vetrovno vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Včeraj je bilo do 11.40 večinoma oblačno. Od 11. do 13.20 pa precej jasno, tako pa je ostalo do 17. ure, nakar se je pooblačilo. Ves dan je pihala precej močna burja. Barometer pada. Najnižja temperatura na aerodromu — 6.7° C.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sreda, 29. decembra: Tomaž.
Četrtek, 30. decembra: Evgenij.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62, in mr. Gartus, Moste.

Opozorilo odlikovancem Belega orla z meči. — Opozarjajo se vsi odlikovanci Belega orla z meči, da se bo vršil ustanovni občni zbor tega združenja dne 9. januarja 1938. leta v Belgradu v Oficirskem domu ob 9.45 dopoldne, s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev skupščine; 2. Volitev začasnega predsednika, tajnika, overovateljev zapisnika in skrutinatorjev; 3. Poročilo o delu akcijskega odbora; 4. Volitve upravnega in nadzornega odbora ter razsodišča; 5. Vprašanja in predlogi. — Pripravljalni odbor poziva vse nosilce tega odlikovanja tudi iz Slovenije, da se udeleže te skupščine v čim večjem številu. Pripravljalni odbor ima svojo pisarno: Belgrad, Vasina ul. št. 3, soba št. 21. — Reflektanti za skupščino dobe točnejša obvestila pri društvu vojnih prostovoljcev v Ljubljani, Frančiškanska ulica 10.

Lep božični dar za mestne reveže. Italijansko podporno društvo je darovalo za pomožno akcijo za ljubljanske mestne reveže 1500 din. Za velikodušen dar se mestno poglavarstvo društvu toplo zahvaljuje.

Pasja taksa. Finančni oddelek mestnega poglavarstva v Ljubljani sporoča, da se bo pobirala pasja taksa letos šele s 1. aprilom 1938 in ne s 1. januarjem, kakor je bila doslej navada. Na to se opozarjajo lastniki psov, da ne bi po nepotrebnem obremenjevali poslovanja zadevnega urada.

Blagajnica Poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani bo poslovala za stranke dne 31. t. m. zaradi letnega zaključka od pol 8 do pol 11.

Četrtek in petek, 30. in 31. decembra 1937 sta po odredbi ministra za prosveto šolska dneva z rednim poukom. Neopravičen izostanek iz šole bi pomenil kršitev disciplinskega reda. Učenci so bili o tem obveščeni po pristojnih šolskih vodstvih. Učenci se na ta predpis ponovno opozarjajo; kdor bi vzlic temu neopravičeno izostal, bi si moral sam pripisati posledice. — Iz pisarne prosv. oddelka kralj. banske uprave v Ljubljani, dne 27. dec. 1937.

Silvestrov večer Frančiškanske prosvete v petek, 31. t. m. ob 8 zvečer z veselim, pestrim in bogatim nepretrganim programom do 1 po polnoči, bo v okusno dekorirani frančiškanski dvorani pri pogrnjenih mizah. Sedeži na balkonu. Vodstvo režije: Milan Skrbinšek. — Godba, šaljiva pošta, dobra pijača in jedača (specialiteta Jelenov golaž). — Vstopnina na osebo 10 din, za člane z legitimacijami 8 din. — Opozarjamo večje družbe, da si rezervirajo mize najkasneje do 30. t. m. v pisarni »Pax et bonum« v frančiškanski pasaži, kjer je tudi predprodaja vstopnic. Tel. 43-63.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20

Sreda, 29. dec.: »Vozel«. Red Sreda.
Četrtek, 30. dec.: »Svedrovci«. Red Četrtek.
Petek, 31. decembra ob 21: »Matura«. Izven. Cene od 20 din navzdol.
Sobota, 1. januarja ob 15: »Šimkovi«. Izven. Cene od 20 din navzdol. — Ob 20: »Bela bolezen«. Izven. Cene od 20 din navzdol.
Nedelja, 2. januarja ob 15: »Peterčkove poslednje sanje«. Izven. Cene od 20 din navzdol. — Ob 20: »Svedrovci«. Izven. Cene od 20 din navzdol.
Ponedeljek, 3. januarja: Zaprto.

Opera. — Začetek ob 20

Sreda, 29. dec.: »Evgenij Onjegin«. Red B.
Četrtek, 30. dec.: Zaprto.
Petek, 31. dec. ob 21: »Pri belem konjičku«. Izven. Cene od 30 din navzdol.
Sobota, 1. januarja ob 15: »Pod to goro zeleno«. Izven. Cene od 30 din navzdol. — Ob 20: »La Boheme«. Izven. Gostovanje g. Josipa Dermote, člana Dunajske drž. opere. Cene od 30 din navzdol.
Nedelja, 2. januarja ob 15: »Traviata«. Izven. Gostuje ga. Zlata Gjungjenac. Cene od 30 din navzdol. — Ob 20: »Pri treh mladenkah«. Izven. Cene od 24 din navzdol.
Ponedeljek, 3. januarja: Zaprto.

DRAMA:

»Vozel«, drama Pecije Petroviča, ki nam slika vaško življenje na Hrvatskem, se ponovno vprizori v sredo, 29. t. m. za red Sreda.

Ljubljanska drama pripravlja novo mladinsko igro Pavla Golie »Sneguljčica«, ki je napisana v verzih.

Silvestrovanje v drami. Na Silvestrov večer, dne 31. t. m. bo v drami predstava ob 21. Vprizori se izvrstna komedija »Firma« po znižanih dramskih cenah.

OPERA:

Na Silvestrov večer bo tudi v operi predstava ob 21. Vprizori se znana priljubljena opereta »Pri belem konjičku« z g. Sancinom v vlogi plačilnega natakarja. Ostala zasedba posameznih vlog kakor na praznik 25. t. m. »Pri belem konjičku« je izvrstno operetno delo, polno zabavne vsebine in lepih melodij. Veljale bodo znižane operne cene. Predprodaja za obe predstavi za Silvestrovo bo že od jutri dalje pri dnevni blagajni v operi.

Kino MATICA Tel. 21-24

Lilian Harvey in Willy Birgel
v krasnem velefilmu plesa, glasbe in ljubezni
Fanny Elssler
Najnovejši žurnal, romantika divjega zapada itd.
Predstave ob **16., 19.15** in **21·15 uri**

Strahovit zločin pred sodniki:

Očeta in mater umoril

Maribor, 29. decembra.

Mariborsko sodišče zaključuje letošnje leto z enim najgrozovitejših primerov, kar se jih je kdaj pred njim obravnavalo. Zaradi umora lastnega očeta in matere se zagovarja pred velikim senatom 32 letni posestnik Franc Žnidarič iz Muretincev. Poleg njega pa sedi na zatožni klopi njegova lastna žena 30 letna Jožefa Žnidarič, katero obtožnica obtožuje, da je nagovorila svojega moža k izvršitvi tega strašnega zločina.

Prevžitek - vzrok zločina

Tudi ta zločin ima, kakor že stotero drugih, ki se v naših krajih dogajajo, neposreden vzrok v prevžitku. Stara je že ta pesem — starši izročijo sinu in snahi posestvo, prevžitka pa ne dobivajo v redu. Iz tega se izcimijo prepiri in sovraštvo, ki vodi v zločin. Obdolženca Franc in Jožefa Žnidarič sta se poročila leta 1929. Že leta 1928 pa je Jožefa Žnidarič pred poroko kupila od staršev svojega zaročenca njihovo posestvo v Muretincih za 50.000 din. Prodajalca sta si izgovorila prevžitek, obstoječ iz stanovanja v zadnji sobi, iz skupne prehrane in hasnovanja dela zemljišča. Obdolženka pa je izplačala staršem svojega moža v gotovini le 11.000 din, pa še te na ta način, da je prevzela nek njihov dolg. Ker pa ostale kupnine prodajalca nista dobila, sta že kmalu po poroki vložila proti snahi tožbo na plačilo ostanka kupnine v iznosu 39.000 din. Na podlagi te tožbe sta se vknjižila na posestvo. Od tega časa so se vrstile tožbe ena za drugo, stara dva sta neprestano hodila k advokatom v Ptuj, z vsako tožbo pa so naraščali tudi stroški.

Obdolženca: starši so krivi

Oba obdolženca dolžita pokojne starše, da so bili krivi prepirov v družini. Franc Žnidarič pravi, da sta oče in mati očitala snahi, da ničesar ne dela in da sta ga nagovarjala, naj jo pretepa. Ker tega ni hotel storiti, sta mu zamerila ter začela še njega sovražiti. Vse tožbe so potem izvirale samo iz tega sovraštva. Tekom zadnjih osem let so napravili starši njemu toliko stroškov, da ni mogel nikamor več naprej. Kadarkoli je njegova žena prodala kak pridelek, že so starši uveljavili proti njej potom odvetnika kak svoj zahtevek. Prepiri so bili na dnevnem redu, starši so neprestano snaho preklinjali. Življenje skupaj s starši je postalo za mlada dva pravi pekel.

Priče: kriva sta obdolženca

Popolnoma drugače pa slikajo vzrok prepirov in zločina priče. Vse pravijo, da pokojnika nista bila tako neznosna človeka, kakor ju slikata sin in njegova žena. Tudi odvetniki, ki so pokojnega Žnidariča in njegovo ženo zastopali v tožbah proti snahi in sinu, pravijo, da ni bil stari Žnidarič tak oderuh napram svoji snahi in sinu ter je že opetovano sam poravnal odvetniške stroške, katere bi morala v resnici plačati mlada dva. Nikakor ni preganjal mladih iz zlobnosti, temveč se je zatekel k sodišču le v skrajni sili, ker si ni drugače mogel priboriti tega, kar mu je po pogodbi šlo in kar je rabil za stvarno življenje. Če ne bi bil tako ostro nastopal, bi moral s svojo ženo vred stradati na posestvu, katerega je dvignil in vzdržal s težkim delom svojih rok. Ko pa je videl, da se mlada dva za gospodarstvo ne brigata in da je zlasti snaha nedelavna, ga je to seveda peklo.

Brezuspešna poravnava

Tako je teklo to žalostno, s prepiri in tožbami izpolnjeno življenje med starima in mladima, dokler se ni letos aprila zglasil stari Žnidarič pri odvetniku Šeguli, ki ga je zadnje čase zastopal ter ga je prosil, naj skuša ves spor s sinom in snaho poravnati. Odvetnik je res sklical obe sprti stranki v svojo pisarno in dne 23. aprila se je vršil tam sestanek, na katerem naj bi se sklenila poravnava. Pogajanja za ureditev prevžitninskih pravic so trajala eno uro, stara sta pokazala veliko spravljivost, sin pa je nasprotno nastopal zelo trdovratno ter se je vedel napram očetu brutalno in nespravljivo. Hotel se je pred odvetnikom dejansko lotiti svojega očeta, kar je odvetnik komaj preprečil. Odvetnik je imel priliko videti na lastne oči, da gojita mlada dva besno sovraštvo napram staršem ter da v takih razmerah ni mogoče živeti v miru. Končno pa se je odvetnikovemu prizadevanju le posrečilo stranke pomiriti ter so vsi odšli z dogovorom, da se bodo dne 11. maja ponovno zglasili v odvetnikovi pisarni. Tega dne pa je prišel le stari Žnidarič in izjavil, da ostali tega dne niso mogli priti ter pridejo v par dneh. Zakaj so izostali, tega ni povedal.

S sekiro nad očeta in mater

Istega dne se je vračal Žnidarič okoli 17 od odvetnika v Ptuju domov v Muretince. Takoj po njegovem prihodu pa se je odigrala strašna drama, ki v svojih podrobnostih še do danes ni razjasnjena, ker oba obdolženca pač ne govorita vsega tako, kakor se je v resnici godilo in skušata svoje dejanje prikazati v povoljnejši luči. Kakor izjavlja obdolženec, je začel pokojni oče takoj po povratku njega v hiši preklinjati. Poklical ga je k sebi v sobo, kjer se je razvnel prepir med očetom in materja na eni in sinom na drugi strani. Ostalih dogodkov pa se obdolženec po svoji trditvi več ne spominja. Pravi, da se je v prepiru tako razburil, da se ne zaveda prav, kaj se je potem zgodilo. Le toliko ve, da je zgrabil najbližnji predmet in da so starši pred njim bežali. Obdolženka Jožefa Žnidarič pa pravi, da sta se sprla v sobi najprej oče in sin, ona pa je s svojo taščo brala v vrtu salato. Potem je šla v sobo še tašča. Čez nekaj časa je šla še obdolženka za njo ter je videla vse tri v veži, ko so se močno prepirali. Njen mož je bil ves besen, zmerjal je starše, naenkrat pa je skočil v kamro ter se je vrnil s sekiro v rokah. Oba pokojnika in ona so se podali v beg, medtem pa je že mož udaril učeta s sekiro po glavi, da se je zgrudil na mestu. Ona in tašča sta bežali proti koružnjaku, kjer ju je mož s sekiro dohitel. Tašča se je v strahu oprijela z rokami snahe, potem je zbežala proti vodnjaku, kjer ji je sin zastavil pot, pa se je obrnila proti izhodu iz dvorišča. Takrat je snaha planila med moža in mater, da bi ju razdvojila, pa je mož preko nje in 8 letne hčerke Slavice udaril mater s sekiro ter jo pobil na tla. Ležečo je še ponovno udaril s sekiro po glavi.

Morilca je zanimala samo kazen

Morilec se je takoj po dejanju vsedel na kolo ter se je odpeljal k orožnikom v Goričnico, kjer je povedal, da je udaril očeta in mater s sekiro, da pa ne ve, kakšne poškodbe jima je zadal in če še živita. Orožniki so ga obdržali na postaji ter se je podala patrulja na izvid. Vrnila se je z usodno vestjo, da sta oba mrtva. Morilec je nato popolnoma mirno dejal orožnikom, da je moral ubiti ali starše ali sebe, ker ni bilo življenje z njimi več mogoče. Vest o smrti staršev ni napravila nanj očividno nobenega vtisa, samo zanimal se je, kakšno kazen predpisuje zakon za tako dejanje. Sodišče je dalo pozneje obdolženca v zaporu pregledati po psihijatru, ki je ugotovil, da je pri njem obstojal patološki efekt in da je zelo nagle jeze, kar pa njegove krivde ne zmanjšuje.

Žena je nagovarjala moža k zločinu

Obtoženec je staršem opetovano grozil s smrtjo. Tudi napram drugim ljudem je govoril, da bosta njegova stara kmalu »šla«, da bodo »padale glave«. Poleg tega pa je dejal tudi, da nima miru pred ženo ne podnevi ne ponoči, ker ga neprestano »je« ter na nekaj nagovarja in da se bo zaradi tega pri njih kmalu nekaj zgodilo. Meseca aprila je pokojna mati obdolženca pripovedovala sosedi vsa v skrbeh, kako je na lastna ušesa slišala svojo snaho, ko je nagovarjala moža, naj stara dva usmrti. Ko je prišel v istem mesecu neki sosed na obisk k starima Žnidaričema, sta se jela od njega poslavljati, češ, da itak ne bosta dolgo več živela, ker snaha ščuva njunega sina, naj ju usmrti. Iz vsega tega sledi, da sta se oba obdolženca že dolgo časa bavila z mislijo, da bi starše spravila s sveta.

Sinaho je prijela, da jó je sin lažje ubil

Zelo obtežilne za obdolženko so izpovedbe nekaterih prič, ki so od daleč opazovale tragičen dogodek, ki se je razvijal na Žnidaričevem dvorišču. Te priče pravijo, da so imele vtis, da je snaha svojo taščo nalašč prijela, da bi ji preprečila beg pred razbesnelim sinom ter jo je držala, da bi jo ta lažje udaril in končal. Ko se je starka iztrgala snahi iz rok ter je bežala od vodnjaka proti vrtu, kjer se nahaja izhod iz dvorišča, pa ji je snaha zopet zastavila pot ter jo je zgrabila za ramo. V tem hipu je morilec prihitel ter je mater udaril. Šele ko je mati omahnila, jo je snaha spustila, nakar je mož še ležečo udrihal, dokler ni izdihnila.

Razprava ob času poročila traja.

Nova „Umetnost"

Ljubljana, 29. dec.

Mesečnik za umetniško kulturo, Ljubljana, Pod turnom št. 5 (letna naročnina 60 din, na umetniškem pairju 90 din). Za Božič je izšla 5. in 6. dvojna številka, s čimer je zaključena prva polovica II. letnika te edine umetniške revije v državi. Na uvodnem mestu prinaša otvoritveni govor predsednika Narodne galerije dr. Frana Windischerja ob razstavi bratov Šubicev, sledijo misli slavnega francosekga kiparja Rodina o »Risbi in barvi«, Maleševo »Pismo iz Benetk« (Tintorettova razstava), Mušičevo poročilo o »Dvanajsti razstavi hrvaških umetnikov v Zagrebu« in zanimiva poročila iz umetniškega sveta s književnim in revialnim pregledom. Pesmi so prispevali France Vodnik, Miran Jarc in Miha Maleš z aktualno pesmijo »Bela vrana plešе«. Kot običajno je tudi to pot revija bogato ilustrirana (33 reprodukcij!) in je v glavnem posvečena risbam domačih in tujih mojstrov, kar daje reviji nekak lahkoten in svež vtis. Prav zanimive so tudi podobe iz slovenske ljudske umetnosti v zvezi z zadnjo razpravo dr. Ložarja in Borisa Orla o malih kruhkih. Revija, ki jo z velikim požrtvovanjem izdajajo naši likovni umetniki sami, raste od številke do številke in postaja važno in merodajno glasilo, kakršnega Slovenci, kljub dolgoletni umetniški tradiciji še nismo imeli. Priporočamo jo zlasti ljubiteljem likovne umetnosti, katerim je v prvi vrsti namenjena.

Metlika

Silvestrovanje. Kakor vsako leto bo tudi letos za zaključek leta priredil Metliški športni klub v kino-dvorani silvestrovanje. Igral bo metliški salonski orkester.

Silvestrovanje v elitnem kinu »Matici«, bo letos v znamenju neprisiljenega zabavnega in umetniškega užitka in v znamenju tistega začetka, iz katerega se bo razvila vsakoletna tradicionalna silvestrska prireditev. Vodstvo kina »Matice« se ni ustrašilo truda, da pritegne za svoj velikomestni varijetski spored znana in priznana imena našega teatra, od katerih omenjamo samo go. Lubejevo, gg. Pečka, Bratino, Golovina, dr. Švara, članice opernega baleta itd., itd. Naj povemo še katero o sporedu? Kakor pač mora biti za tako priliko! Pred polnočjo 1937 šlager-komedija Jeane Harlow in Roberta Taylorja v velefilmu »Ona je moja«, po polnoči 1938 čez 15 točk varijetskega programa, za katerega dostojno višino jamčijo v polni meri že navedena imena sodelujočih. Času primerna deviza: Za malo denarja — dosti muzike, in sicer dobre muzike, se bo najlepše očitovala na silvestrovanju v vseh prostorih Elitnega kina »Matice«!

Od tu in tam

Največje količine blaga izvaža iz naše države Nemčija. Novembra je Nemčija kupila pri nas za 143 in pol milijona dinarjev ali za 26.31% vsega izvoza v tem mesecu. Nemčiji sledi Avstrija, tej Italija, potem Belgija, Danska, Anglija, ČSR, Grčija, USA, Madžarska itd. Francija se nahaja šele na trinajstem mestu in zavzema po odstotkih 1.08 vsega našega izvoza v novembru. Tudi pri uvozu v našo državo zavzema Nemčija prvo mesto. K nam so Nemci prodali blaga za 156 in pol milijona dinarjev ali 31.78% vsega uvoza. Druga je Češkoslovaška z 59 milijoni dinarjev (12%). Nato slede: Avstrija, Anglija, Italija, USA, Madžarska, Švica, Grčija, Francija, Poljska, Romunija, Turčija in Bolgarska.

1500 vagonov premoga iz bolgarskega rudnika Pernik bodo kupile naše železnice. Premog bo naša država plačala po kliringu, da se izravna klirinški dolg Bolgarije naši državi.. Govori se, da bodo naše železnice kupile v Bolgariji še kakih 3000 vagonov enakega premoga. Če je prav, da se premog nabavlja v Bolgariji mesto iz domačih rudnikov, bodo povedali prizadeti.

Uredba o obveznem zavarovanju poljskih pridelkov proti toči je bila uveljavljena v drinski banovini te dni. Uredba predpisuje, da se v Sarajevu ustanavlja poseben zavarovalni denarni zavod, ki bo neposredno podrejen banski upravi. Poslovna doba zavarovanja se začenja 1. septembra vsakega leta in konča 31. avgusta naslednjega leta. V zavarovanje so obvezani vsi plodovi, ki se posejejo na njivah in zemljiščih, ki so v zemljiški knjigi označena kot orna zemlja, vinogradi in sadovnjaki. Za nekatere vrste sadov, kakor so tobak, sladkorna repa, konoplja, lan, pa je predpisana omejitev, da more lastnik zavarovati le zemljišče največ do treh hektarjev. Od vinogradov in sadovnjakov pa se smejo zavarovati le ona zemljišča, ki so posejana s plemenitimi rastlinami.

Uvoz živine iz Madžarske je prepovedal kmetijski minister, ker se je tamkaj, posebno pa v okrajih blizu naše meje, pojavila parkljevka in slinavka. Prav tako je prepovedano uvažati svinje in kakršnokoli sveže ali pa prekajeno meso. Prepoved stopi v veljavo z jutrišnjim dnem.

Glavna zadružna zveza, ki bo imela 3. januarja svoj redni občni zbor in se bo obenem prenovila v smislu predpisov novega zadružnega zakona, je prejela prijavo za članstvo še od treh zadružnih zvez. Prijavile so se zveze: Zveza gospodarskih zadrug v Somboru, Zveza gospodarskih zadrug v Belgradu in Glavna zveza gospodarskih zadrug prav tako iz Belgrada. Glavna zadružna zveza ima zdaj včlanjenih 25 zvez, ki imajo okrog 8000 zadrug. Občni zbor Glavne zadružne zveze bo v dvorani Inženirskega doma v Belgradu.

Adam Pribičevič, predsednik bivše SDS, bo prišel danes v Zagreb. Pribičevič se bo najprej sestal s predsednikom dr. Mačkom in z njim premotril politični položaj, nato pa bo širši sestanek voditeljev bivše SDS. Verjetno je tudi, da bo Adam Pribičevič sklical v Zagreb širši sestanek zaupnikov SDS, da pregleda vrste svojih pristašev, kolikor jih je še.

Zagrebška trgovska in obrniška zbornica je imela včeraj svoje redno letno zasedanje, na katerem je v prvi vrsti obravnavala proračun. V ostalem delu zasedanja pa so zborovalci posvetili največ pozornosti uvedbi pokojninskega zavarovanja za vse zasebne nameščence. Danes je odšla v Belgrad posebna deputacija članov zbornice, da bo pri ministru za socialno politiko posredovala za takojšnjo ustanovitev posebnega pokojninskega zavoda v Zagrebu. Preračun zbornice znaša 3,335.800 dinarjev dohodkov in 3. 333.788 din izdatkov.

Dubrovniški tramvaj se še vedno ni izvlekel iz zagate, v katero je prišel zaradi velike nesreče l. 1922, ko so bili trije ljudje ubiti, nekaj pa jih je bilo težko ranjenih. Oškodovanci so takrat tožili tramvajsko družbo, da je morala plačati visoke vsote za odškodnino. Glavni delničar tramvajske družbe je mestna občina, ki daje tramvaju električni tok. Ko je bilo treba izplačati vse odškodnine, je prišel tramvaj v konkurz. Poskušali so na vse načine, da bi tramvaj rešili, vendar jim dosedaj ni uspelo. Tujskemu prometu, od katerega Dubrovnik prav za pray živi, bi prav gotovo ne bilo v korist, če bi tramvaj prodali na dražbi.

Dva pustolovščine željna dečka je prijela splitska policija. V mesto sta dopotovala mladi Ješa Anaf, sin belgrajskega bankirja, in Dimitrije Germanovič, dijak iz Belgrada, in nekaj dni oprezovala po pristanišču, kdaj bi našla kako ladjo in se z njo odpeljala v Afriko. Fantička sta v Belgradu prepogosto hodila v kinematografe gledat pustolovske filme, doma sta pa nepretrgoma prelistavala kriminalne romane. Slednjič sta sklenila oditi v tuji svet. Prispela sta v Split, vendar ju je tu našla policija in pridržala, obenem pa obvestila starše.

Izreden mraz je pritisnil tudi na Jadransko morje. V Splitu so včeraj namerili 4 stopinje pod ničlo. V nekaterih bolj odprtih krajih pa so namerili celo 18 stopinj pod ničlo. Popoldne je pihala tudi ostra burja, ki je povzročila zamude parnikov, na višinah pa je zapadel spet nov sneg. — Tudi v Dubrovniku je včeraj padlo nekaj snega, vendar se je hitro stajal.

Neke vrste kuga se je začela pojavljati med divjačino, zlasti pa med zajci v Medjimurju. Lovski zakupniki so našli že večje število poginulih zajcev, ki so vsi imeli strohnela jetra in pljuča. Lovci so mnenja, da se je bolezen razširila iz Madžarske. Ker bolezni na prvi pogled niso mogli ugotoviti, so poslali enega takega zajca v preiskavo zagrebškemu veterinarskemu zavodu. Boje se, da se ne bi kužna bolezen razširila v druge kraje.

Na zverinski način sta premlatila 5 letnega otroka kmet Franjo Zavora in njegova druga žena v vasi Bezdanu pri Samoboru. Zavoro je pred dvema letoma zapustila prva žena, ki mu je pustila sinčka, nakar se je Zavora oženil v drugo. Mačeha je dečka zasovražila in mu nalagala taka dela, da jih otroče ni moglo izvršiti. Posledica je bila, da otrok ni dobil jesti, povrh je bil pa še pogostokrat tepen. Predvčerajšnjim pa sta se Zavora in njegova žena fantička spet lotila in ga pretepla do nezavesti. Potem sta ga pustila in odšla iz hiše. Šele sosedje, ki so začuli stokanje, so otroka rešili in ga dali prepeljati v bolnišnico. Orožniki so pa brezsrčnega očeta in mačeho zaprli.

17 človeških življenje je zahtevala letos Sava samo v času največje poplave. Sedaj, ko vode upadajo, se da kolikor toliko oceniti škoda po povodnji. Menijo, da je samo Sava naredila za več kakor 25,000.000 din škode. Na črti od Siska do Zemuna je Sava zalila odnosno preplavila 7500 hiš. Pravo opustošenje pa se bo dalo videti šele čez kak mesec, ko se bo Sava spet odtekla v svojo strugo.

Bistrovidka

Ilga, hčerka latiških kmečkih staršev K., se je vedno smatrala za zaostalega otroka. Zelo pozno je pričela govoriti. V šoli, ki jo je zdaj pričela obiskovati z 12 leti,, je najslabša učenka. Naučila se je pisati, a skoraj ni zmožna računstva in celo branja. Kljub temu so kmalu opazili starši in sošolke, da ima revno dekletce tudi izredne lastnosti. Takoj najde vse izgubljene ali nalašč skrite predmete. Večkrat odgovarja na vprašanja, ki jih je šele hotela zastaviti mati ali učiteljica. Počasi mukoma zloguje šolsko berilo, a istočasno gladko narekuje cele strani iz knjige, ki leži pred učiteljico, ne da bi gledala noter. Pravilno rešuje računske naloge, če so zastavljene drugim bistrim sošolkam, dočim jih ni v stanju samostojno reševati pred šolsko tablo v razredu. Vznemirjena mati je naposled zapeljala Ilgo k okrajnemu zdravniku, ki je obvestil psihiatra prof. F. Neureuthra. Slednji je po daljšem opazovanju objavil posebno razpravo o Ilgi kot bistrovidki. Čeprav je dokaj in najbrž dedno omejena, čita tuje misli. Ponavlja na primer dobesedno dolge nemške, francoske, angleške in celo latinske stavke iz knjige, ki jo tiho čita druga oseba, dasi ne pozna nobenega tujega jezika in izgovarja vse posamezne črke samo po latiško. Pride v drugo sobo, čim samo pomisli mati: »Ilga, pojdi sem,« ne da bi izgovorila povelje. — Tako glasno izgovarja besede, na katere opazovalec samo misli. Lahko poje poljubne tuje pesmi, če samo gleda kdo besedilo in note v sobi zraven. Po pregledu so odpeljali starši Ilgo domov

Tokio, mesto olimpijskih iger leta 1940

Za dvanajste olimpijske igre »kliče mladino vsega sveta« Tokio. Tokio, glavno mesto japonskega cesarstva, ki je bilo pred 80 leti zaprto za ves ostali svet, bo leta 1940 odprlo svoja vrata na stežaj: ta častihlepni narod se bo potrudil, da bo pokazal svetu, da kot gostitelj olimpijskih tekmovalcev in obiskovalcev, pa tudi drugače, nič ne zaostaja za Ameriko in za Evropo.

Človek bi mislil, da bo našel ta vzhodni narod, ki že stoletja pozna gosto naseljena mesta, drug način, kako naj postavlja milijonska mesta in da bo pri reševanju teh vprašanj šel svoja pota. Toda, kdor pozna danes glavno mesto vzhoda, — kar znači beseda Tokio v doslovni prestavi — bo moral priznati, da Tokio skoraj nima nobene vzhodne poteze, ampak popolnoma sliči kakemu evropskemu ali amerikanskemu velemestu. Japonska je postala plen evropske kulture, ko je pred 80. leti odprla svojo deželo Evropejcem in se je hitro navzela zunanjih oblik evropskega življenja in njene civilizacije. Z vsem so seveda tudi združene vse senčne stvari, ki jih imajo druga velemesta. Prav tako kot v Evropi, je tudi na Japonskem naraščajoča industrija privedla s seboj ogromne mase ljudi in Tokio je stal kmalu pred istimi problemi, kar se tiče gradnje, prometa in prehranitve, kakršni so težili vse stoletje Evropo in Ameriko. Tokio danes ni središče vse industrije, ampak je vendar glavno mesto sto milijonskega naroda in šteje s svojimi predmestji 5 milijonov ljudi, ter ga moremo torej prištevati med največja mesta na svetu.

Ko je evropska kultura dobila vstop na Japonsko, so Japonsko imenovali »Prusija na vzhodu«. Japonska je bila tedaj namreč močno pod vplivom mogočnega napredka nemškega cesarstva in je uvedla po nemškem vzorcu vojsko, šolstvo, univerze, njeno popolno državno upravo in samoupravo. Pri tem je bistveno ostalo še danes, izpremenili so samo upravo večjih mest, kjer ima vso odgovornost za občinsko upravo njen župan.

Vendar pa še do danes niso Tokiu priključena njegova predmestja. Napravljeni načrti za Veliki Tokio so zaradi velikanskega potresa 1. septembra 1923 padli v vodo. Ob tem potresu je bil porušen velik del Tokia in uprava je imela nalogo, da popravi vsaj v glavnem porušeni del nazaj. Vendar pa so l. 1931. zopet začeli delati nove načrte za Veliki Tokio, toda kakor rečeno, izvedeno to še do danes ni.

Temelji uprave

Velikega Tokia, v smislu velikega Berlina ali Pariza, torej še ni. Po svoji zemeljski razsežnosti znaša 569 štirijaških kilometrov. Velemestno središče, ki predstavlja pravzaprav resnični Tokio, ima 2 milijona prebivalcev, njemu so pa priključena še mesta in vasi, ki imajo popolnoma samostojno upravo in so čisto avtonomna. Ti trije milijoni ljudi, ki jih imajo ta mesta in vasi ob Tokiu, so samo v posredni zvezi s središčem mesta.

Japonska mesta imajo svoja občinska zastopstva, ki so od leta 1929 izvoljena na podlagi splošne in enake volivne pravice. Udeležba na volitvah je razmeroma zelo velika, čeprav ima to občinsko zastopstvo zelo majhen delokrog. Posebej volijo župana. Občinsko zastopstvo je samo posredovalni organ, poleg tega pa ima tudi nalogo, da nadzira mestno gospodarstvo. Vodstvo in popolno oblast nad občino pa ima od leta 1911 njen župan. Vsaka nastavitev mestnih uslužbencev je njegova stvar; ravno tako pa sme tudi vsakega uslužbenca, ki mu ne prija, brez navedbe razloga odpustiti.

Policija je pa državna; njen delokrog ni samo mesto in njegova predmestja, ampak se razteza na celo območje, do koder sega mesto. Njena naloga je, da skrbi za varnost in red. Zato se deli v posamezne oddelke, kot požarni, zdravstveni, obrtni, prometni in gradbeni oddelek.

Brez dvoma bo japonska država in samo mesto Tokio z vsemi razpoložljivimi sredstvi skušalo prekositi zadnje berlinske olimpijske igre. Njihovi ljudje potujejo po Ameriki in po Evropi in gledajo, kje bodo kaj videli, da bodo prenesli na svoja tla in uporabili s pridom doma pri organizaciji iger leta 1940.

Samostojnost mest

Tokio ne uživa vseh pravic popolne samouprave kot evropska velemesta, ampak je omejen po državni upravi. Poleg župana ima veliko besedo tudi policijski šef in posamezni vladni ministri, ki niso samo nadzorovalni organi, ampak tudi neposredno odločajo o posameznih občinskih zadevah. Zato je sploh težko postaviti kak točen sistem njene uprave.

Mesto Tokio samo je porazdeljeno na 15 okrajev. Vsak od teh okrajev ima samostojno upravo, ki sliči oni mestni. Ta uprava mora skrbeti za vse krajevne potrebe, kot so čiščenje cest, pospravljanje odpadkov itd.

V sanjah se odkriva otrokov značaj

Skrivnost pravljične dežele sanj je še vedno nerešena neodkrita, dasi je že toliko strokovnjakov povedalo svoje mnenje in so drugi »strokovnjaki« služili že lepe denarce s svojimi »Sanjskimi bukvami ali razlagami sanj«. Nekaj pa se iz sanj le da sklepati, in to posebno pri normalno razvitih otrokih, namreč njihova duševnost in njihov značaj.

Svetovno priznana strokovnjakinja otroškega dušeslovja, Angležinja Florence Mac Donald, piše: »Razlika med sanjami otrok in odraslih je tako velika, kakor razlika med njihovimi domišljijami. Vsak lahko iz lastne skušnje ve, kako daleč nad vsako možnost resničnosti nas domišljija lahko vodi. Otrok pa meje med resničnostjo in namišljenostjo ne pozna tako dobro, zato so njegove sanje še vse bujnejše. — Kar premišljujemo ali o čemer sanjamo, ni nikdar popolnoma novo: vse skupaj so le razni spomini iz preteklosti, nezavedni, podzavestni doživljaji, ki nenadoma ožive in stvorijo nove slike in skupine. Otrok navadno vedno sanja o tem, kar je čez dan videl, slišal delal ali želel. V sanjah se mu izpolnijo najskrivnejše želje, iz česar lahko spoznamo otrokova nagnjenja, občutljivost, odpor itd. Zato bi podrobno proučevanje otroških sanj lahko nudilo neprecenljive podatke vsem, ki imajo z otroki kaj opraviti.«

Zaročenca

»Slavko, srček moj, ko bom poročena s teboj, bom imela tri služkinje, kaj ne?«

»Samo tri, ne, trideset, samo ne vse naenkrat.«

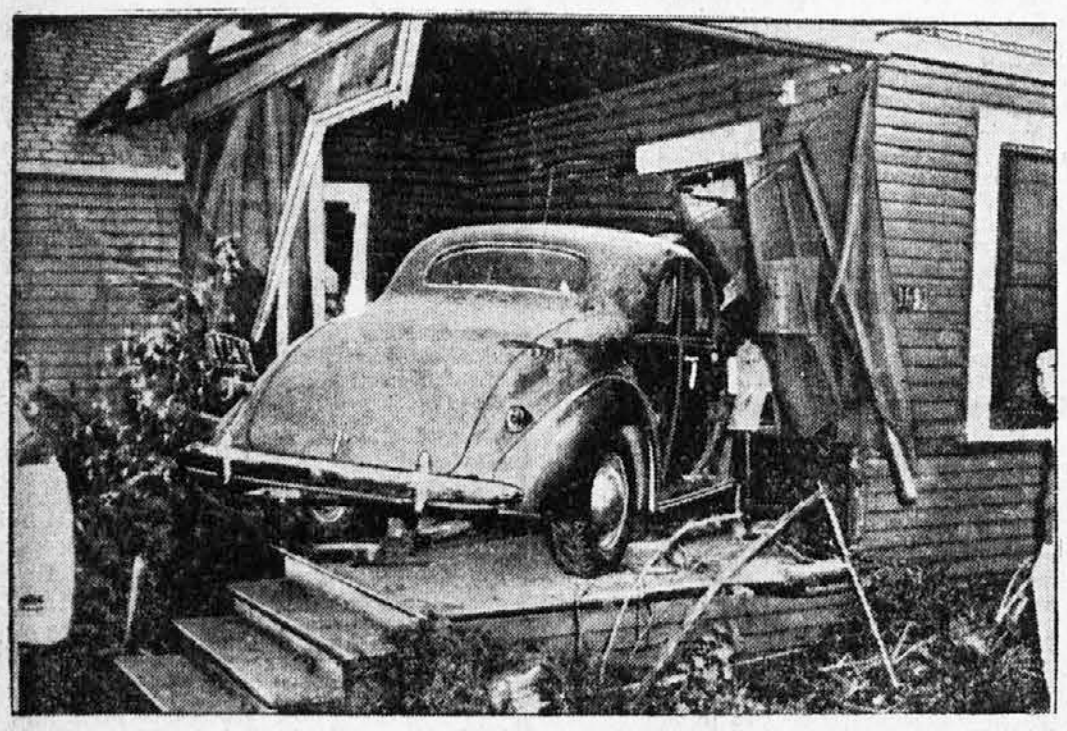

Malo preveč na glas je voščil »Dobro jutro...« — Avtomobil, ki ga je z gladke ceste vrglo v hišo.

Radio na cesti

Enkrat na teden se prikaže v New Yorku ob določeni uri popoldne čudna postava, ki zbira radovedneže. To je mož z velikanskim smešnim cilindrom na glavi, z neštevilom različnih cevk in škatel do pasu. Neprestano dviga desnico k ustom in brez prestanka napolglasno govori. Nevljudno opazuje mimogredoče in dolgo zasleduje posebno elegantne gospode in dame iz newyorške petične družbe. Od kraja so smatrali ljudje moža za prismodo. Šele pozneje so spoznali, da je to napovedovalec radio postaje, ki poroča poslušalcem o zadnjih modnih oblekah. V ta namen se redno podaja na promenado. V njegovem smešnem klobuku je skrita oddajna postaja, ob pasu nosi baterije in v desnici stiska mikrofon.

Velika razstava religiozne umetnosti primitivnih narodov in sploh iz misijonskih dežela bo prihodnje leto v Vatikanu. V Rimu se že vršijo priprave. Vsi misijonski redovi so obljubili svojo pomoč. Razstava naj pokaže, kako se je pri različnih narodih po spreobrnjenju v krščanstvo nova miselnost začela javljati tudi v umetnosti. Svet naj spozna, da misijonar ni samo razširjevalec vere, ampak tudi velik pionir na polju lepih umetnosti.

Obletnica Kolpingovega rojstva

V Nemčiji in v Avstriji so 8. decembra slovesno praznovali 150-letnico rojstva velikega duhovnika in socialnega delavca P. Kolpinga Znano je, da se je ves posvetil vprašanju mladih obrtnikov in vajencev in danes stoji po vsem svetu 450 vajeniških domov.

Njegov grob je v Kölnu. Z zaupanjem romajo na ta grob tisti, ki se jim je Kolping popolnoma posvetil. V Rimu so že začeli s pripravami, da Kolpinga proglase blaženim. Na Dunaju je obletnico rojstva po radiu proslavljal kardinal Innitzer.

Plačljiva ječa

Na Angleškem kaznujejo z daljšim zaporom letno nad 20.000 beračev in potepuhov. Država se je naveličala teh izdatkov. Parlament je sprejel zakon, ki naloži sličnim obsojencem plačilo v znesku enega šilinga in enega penija dnevno za hrano v ječi, če imajo prihranke. Oblasti so namreč ugotovile, da so delomrzni obsojenci večkrat premožnejši, kot bi kdo mislil.

Saj ni tako hudo, kakor se vidi. Po tem »obredu« starejši dijaki visoke tehniške šole v Lille-u na Francoskem sprejmejo novince za svoje prave tovariše. Ko jih pošteno obrizgajo, jih še posujejo z rožicami, v znak, da so »brucovski« izpit napravili.

M. Jacoby - R. Leigh: 82

Poročnik indijske brigade

Pri vratih je vprašal z zamolklim glasom:

»Kje je poveljnik?«

»V srednji baraki,« mu je odgovorilo nekaj vojakov.

Ko je Geoffrey vstopil mrk in s pobešeno glavo ter šel po baraki proti Campbellu, ki je stal v kotu, so vsi umolknili. Polkovnik se je pogovarjal s Pearsonom, ki si je bil že čisto opomogel od nenadnega živčnega zloma.

Nekaj žensk se mu je vrglo na kolena pred noge. Prosile so ga, naj jim pove, kaj je.

Vickers je za trenutek obstal, toda ni imel moči, da bi jim bil kaj povedal in si jim ni upal pogledati v oči. Ni pogledal niti Elizabete, ki je bila tudi med ženskami in ki ga je gledala z otožnim pogledom, v katerem ni bilo nič solza, marveč samo neskončna žalost. Tudi ona mu ni rekla niti besede.

Ko je polkovnik Campbell zagledal njegov zaskrbljeni obraz, je priskočil k njemu in vzkliknil:

»Vickers, kaj je?«

Vickers mu je s tihim glasom odvrnil:

»Sire, rad bi se z vami razgovoril na samem.«

Odšla sta iz barake.

Preteklo je četrt ure, preden sta se vrnila. Vsi ljudje v trdnjavi so s strahom pričakovali, kaj bo odločil poveljnik Chukotija. Ali se bo udal...? Kaj je neki predlagal kan Vickersu? Ali se bodo boji nadaljevali...

Medtem je Campbell stal malo vstran od vojakov, ki so z dvorišča odnašali ranjence in mrtvece ter se posvetoval z majorjem Vickersom.

Vickers si je na vso moč prizadeval, da bi Campbella pregovoril, naj vztraja in pusti njega, da pojde v Loharo po pomoč. Vickers Suratu ni zaupal.

Campbell je govoril z odločnim glasom:

»Moramo misliti na ženske in otroke! Če se bomo še naprej bojevali, bomo padli vsi do zadnjega človeka. In kaj bo potem z ženskami in otroki?«

Vickersov odgovor se je glasil:

»Vendar je mogoče, da bomo vzdržali, dokler ne pride pomoč iz Lohare! Če se pa zdaj udamo, je naša usoda zapečatena! Surat kan in Volonov nam ne bosta prizanesla!«

»Geoffrey, verjemite mi, da je tudi meni težko pustiti trdnjavo... Toda moramo to storiti — — — Moramo poskusiti, da rešimo ženske in otroke!«

Vickers je molčal. Potem je spregovoril:

»Videl sem, kako je ta Volonov pomežiknil Suratu! Nekaj pripravljata...!«

Campbell je za trenutek premišljal. Videlo se mu je, kako se bojuje sam s seboj. Bilo mu je težko odločiti se.

Če ostanejo v Chukotiju, pojdejo vsi po zlu... Če se vkrcajo na čolne... morda se pa Vickers vendarle moti, ko čuti tako nezaupanje do Surata...

Poveljnik trdnjave se je obrnil in pogledal v barake, ki so bile že vse preluknjane od krogel. Niti ženske, niti vojaki ne bodo mogli več dolgo vzdržati, ker so bili izčrpani in onemogli zaradi boja, vročine in žeje.

Iz barak je donelo stokanje ranjencev in mu trgalo ušesa.

Pogledal je na stolp, na katerem se je še vedno vila angleška zastava.

Polkovnik Campbell je stisnil pesti in se obrnil k Vickersu:

»Zapovejte, naj izobesijo belo zastavo!«

Geoffrey je minuto stal nemo in togo, kakor da ne razume, kaj mu je polkovnik zapovedal. Potem je zavpil vojakom, ki so se začeli zbirati pri vhodu v barake:

»Izobesite belo zastavo!«

Vojaki so stekli, da bi izpolnili zapoved.

Težko bi bilo pripovedovati in opisovati, kako so vsi ti ljudje, vojaki in ženske, sprejeli novico o tem, da se bo trdnjava udala. Vojaki so zdaj postajali po barakah s puškami v rokah, vsi onemogli in obupani. Ženske so jokale od razburjenja in od strahu. Zlasti so bile preplašene domačinke, ki so vedele, kao zahrbten in okruten je Surat kan.

Campbell je Vickersu in Pearsonu dajal nova povelja:

»Vse ranjence na nosila! Potem naj se ženske z otroki zvrste v red! Vojaki naj gredo ob strani njihovih vrst! Takoj krenite do reke in naložite na čolne najprej ranjence, potem ženske in otroke! Nazadnje pa še vojake!«

Ženske so padale pred Vickersom na kolena.

»Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 Din, za inozemstvo 25 Din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III. Telefon 4001 do 4005. Uprava: Kopitarjeva ulica 6. Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Jože Košiček.